

Van Kazakken, Russen, Oekraïners en andere wetenswaardigheden

Als je de kranten een beetje bijhoudt, ontstaat een beeld van de internationale energiediscussie dat vooral heel gekleurd is. Over het Amerikaanse beleid lezen we niets goeds of helemaal niets. De VS zijn wat ons betreft van de wereld afgevallen. Initiatieven van de regering

politiek bedrijven in de energiesector. Energie als instrument van binnenlandse en buitenlandse politiek is immens populair geworden in de pers. Je kan er werkelijk alles mee verklaren en overal de schuld van geven.

Kazakstan

Het Kazakse parlement heeft recentelijk een wet aangenomen die de PSA zoals die nu nog functioneert in de ban doet en het aandeel van de overheid, via staatsondernemingen, in de exploitatie van olie- en gasvoorraden fors verhoogt naar meer dan de helft. Kennelijk hebben de parlementsleden, al dan niet zelf of per aanwijzing gestimuleerd, notie genomen van de ontwikkelingen in Rusland en het feit dat de internationale oliemaatschappijen de nieuwe verdeling tussen nationale bedrijven en buitenlandse investeerders accepteren. Na het bezoek van Prodi met, naast de baas van het Italiaanse gasbedrijf ENI, een zware delegatie van wel 250 Italiaanse zakenmensen (hoezo, geen vermenging van politiek en economie in Europa) lijkt het erop dat een oplossing wordt gezocht binnen de bestaande overeenkomst, maar dat Kazakstan op andere wijze gecompenseerd zal worden voor het uitstellen van de inkomstenstroom uit productie van olieveld Kashagan. Linksom of rechtsom, de gevolgen van de kosteninflatie en uitstel van de eerste productie zullen ook door de internationale oliemaatschappijen moeten worden geabsorbeerd. Vanuit het perspectief van een één-product-economie is het echter helemaal niet zo vreemd dat zij proberen de inkomsten te opti-

maliseren, vooral als de omstandigheden in de internationale markt en de schaarste aan investeringsprojecten een nieuwe verdeling kunnen verdragen. In het huidige tijdsgewricht zijn de voorwaarden van de in de jaren '90 afgesloten PSA's gewoon niet houdbaar gebleken en is de conclusie dat iedere marktontwikkeling haar eigen evenwicht tussen kosten, risico's en opbrengsten heeft. Deze zijn steeds moeilijker voor decennia vast te leggen. Echter, een dergelijke nuance kom je in de krantenberichten vaak niet tegen, terwijl we zelf ook niet te beroerd zijn om het investeringsklimaat aan te passen aan het tijdsgewricht als dat zo uitkomt.

Oekraïne

Met het vallen van de bladeren komt de laatste tijd onvermijdelijk de vraag of de gasvoorziening de winter weer aankan. Vorig jaar kwam Gazprom al in oktober met de verzekering dat de Europese voorziening niet in gevaar zou komen en indien er krapte zou ontstaan door extreme koude, dat deze krapte in de binnenlandse markt geabsorbeerd zou worden. Geen leuk nieuws voor Russische consumenten, die toch iets meer kans op ijsvrij hebben dan de gemiddelde Europeaan. Maar de negatieve 'fall out' na de kortstondige onderbreking van de leveranties aan Oekraïne en de effecten daarvan op de Europese leveringen, noopten het bedrijf om de Europeanen tevoren gerust te stellen. Het bericht dat Gazprom aandrong op betaling van geleverd gas bij Oekraïne daags na de verkeringen, en dus nog kon onderhandelen met de oude regering zo-

lang de nieuwe niet geformeerd was, leverde een hausse aan berichten over de politieke bedoelingen van Russen in het algemeen en Gazprom in het bijzonder. Dat de liquiditeit van een van de betrokken ondernemingen in de levering van gas aan Oekraïne ernstig in het geding was werd nog wel vermeld, maar de berichten borduurden verder lustig voort op de gedachte dat onderbreking van de leveranties naar Europa wel weer in het geding kon komen en dat Rusland de veiligheidsval van het gaswapen alweer had losgemaakt. Niets lazen we echter over het gevaar van de wanbetaling van Oekraïne voor de Europese leveringszekerheid.

Zelfzuchtig

De twee voorbeelden van berichten die we aantreffen in onze kranten bij het ontbijt of avondmaal geven maar aan dat het belangrijk is om verschillende bronnen te raadplegen om meer volledige informatie te vergaren. Bovendien is het belangrijk om de context waarin bepaalde discussies of onderhandelingen plaatsvinden goed te begrijpen. Zonder deze context is een knipselmap bijna niets waard, omdat de vertaalslag van de context van het ene land of omstandigheid naar die van ons bijzonder moeilijk is en meestal de eigen zelfzuchtigheid in de uitleg en argumentatie niet kan overwinnen. ■

Coby van der Linde is hoofd van het *Clingendael International Energy Programme*, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de *Algemene Energieraad*.

Door
Coby van der
Linde

om Amerikaanse deelname aan de post-Kyoto-onderhandelingen voor te bereiden worden, als er al over bericht wordt, gemakkelijk terzijde geschoven als niet serieus. Daarmee doen we de Amerikanen behoorlijk tekort omdat de nieuwe Clean Air Act 2007 en breed gedragen rapporten over de energietoeekomst van de VS voor ons interessante aanknopingspunten bevatten. Maar ja, voor ons Europeanen is de VS Bush en Bush vinden we niks. Einde discussie.

Waar gaat het dan wel over? Over Russen, Oekraïners en Kazakken. Of het beeld dat in de kranten wordt geschetst nu altijd het juiste is, is nog maar de vraag. Zomaar een greep uit de berichten van de afgelopen dagen brengt ons nieuws over de onderhandelingen over de ophanden zijnde veranderingen in de 'production sharing agreement' (PSA) in Kazakstan en een opnieuw oploeiend conflict tussen Gazprom en Oekraïne. De gemeenschappelijke noemer van de berichten was dat anderen, dus kennelijk niet Europa, steeds meer